

2. Мельник О. М. Економічний розвиток: логіка господарського прогресу: навч. посібник / О. М. Мельник. – К.:КНЕУ, 2013. – 463, [1] с.
3. Science & Engineering Indicators 2018 – National Science Board: [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://www.nsf.gov/statistics/2018/nsb20181/report>.
4. China to provide Africa with US\$1tr financing – South China Morning Post: [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://www.scmp.com/business/banking-finance/article/1358902/china-provide-africa-us1tr-financing>.
5. GDP – composition, by sector of origin – Central Intelligent Agency: [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/fields/2012.html>.
6. The 13th Five-Year Plan – China's transformation and integration with the world economy: opportunities for Chinese and foreign businesses: [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/cn/pdf/en/2016/10/13fyp-opportunities-analysis-for.pdf>.
7. У Китаї можуть заборонити майнінг – Економічна правда: [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://www.epravda.com.ua/news/2018/01/11/632899/>.

Галицька Е.В.,

Професор кафедри фінансів НаУКМА,

Донкоглова Н.А.,

Науковий співробітник кафедри фінансів, НаУКМА

МЕТОДИ ВПЛИВУ НА ДІЛОВИХ ПАРТНЕРІВ

Як говорить східна мудрість «Слухай, що говорять люди, але розумій, що вони відчувають», оскільки на шляху взаєморозуміння лежать певні бар'єри спілкування (захисні стереотипи). Для їх подолання необхідно [1, 2, 4, 5, 6]:

➤ Прагнути бути гарним слухачем. Адже невміння слухати часто є причиною неефективного спілкування, непорозумінь і навіть конфліктів. Слід розуміти, коли застосовувати у спілкуванні з діловим партнером нерелексивне, а коли – релексивне слухання.

➤ Проявляти шанобливе ставлення до ділового партнера, сприяти створенню при спілкуванні атмосфери взаємної довіри. Не слід забувати, що одні й ті ж самі аргументи у приємного співрозмовника сприймаються як більш переконливі у неприємного, як менш переконливі. Наводити аргументи в певному порядку, оскільки це впливає на їх переконливість. Фахівці з ділового спілкування рекомендують застосовувати наступний порядок наведення аргументів: спочатку сильні, потім середні, а в кінці розмови – один найсильніший аргумент.

➤ Вміти переконувати ділового партнера. Починати з того, що не роз'єднує, а навпаки – сприяє узгодженню позицій. Акцентувати увагу на тому, що із запропонованого потрібно вашому діловому партнеру. Не боятись підтримувати опонента, а знайшовши яскраві аргументи або сильні заперечення, не починати з них без відповідної підготовки.

➤ Бути дружелюбним, проявляти емпатію до співрозмовника, вміти викликати позитивні емоції. Ураховувати, що спільність позицій і інтересів, ціннісно-орієнтаційна єдність виникає між співрозмовниками, як правило, при духовній єдності. Не заганяти ділового партнера і себе у «глухий кут». Не принижувати свій статус та статус і імідж співрозмовника, зберігати гідність у будь-якій ситуації.

➤ Дотримуватись правил етики, слідкувати, за своїм зовнішнім виглядом та своїми манерами. Дуже важливо слідкувати за мімікою, жестами та позами – своїми і ділового партнера. Розуміння мови жестів і поз сприяє процесу ефективного спілкування. Багаточисельними спостереженнями і дослідженнями встановлені ознаки, за якими можна з великою впевненістю зробити висновок щодо думок і почуттів людини та її відношення до співрозмовника.

Класична схема послідовного переконання співрозмовника: увага - інтерес - бажання – дія [5, с. 20-21]. Увагу співрозмовника можна привернути незвичним викладом інформації, формою, візуальними ефектами тощо. Інтерес виникає, коли співрозмовник розуміє, що може задовольнити яку-небудь свою потребу. Бажання виникає у нього, коли він бачить, що ціль можна досягти. А дія – це наслідок бажання, розуміння того, що треба робити.

Проведені вибіркові обстеження аспірантів і студентів магістерської програми «Фінанси, банківська справа та страхування» засвідчили, що респонденти вважають, що людину робить гарним співрозмовником поєднання вмінь говорити і слухати (85,7%), при цьому більшість при інтерв'юванні наголошувала пріоритетність уміння слухати. 92,3% дівчат та 87,5% юнаків надають перевагу рефлексивному слуханню. Більшість респондентів залишаються в цілому нейтральними (66,7%) при використанні термінів, слів, незрозумілих співрозмовнику. При цьому, 12% юнаків відчують свою перевагу, а 16,7% дівчат – роздратування співрозмовника [1, с. 26].

Лева частка всіх респондентів (75,0%) зазначали, що піддаються маніпулюванню. Основними слабостями співрозмовника, які респонденти використовують для прихованого управління, дівчата назвали нерішучість (84,0%) і прагнення гострих відчуттів (80,0%); юнаки – нерішучість (82,6%), прагнення гострих відчуттів (87,0%) і жадібність (73,9%) [2, с. 18]. Для досягнення своїх інтересів у міжособистісному спілкуванні респонденти-дівчата найчастіше дотримуються стратегії пасивного маніпулятора (76,0%), а респонденти-юнаки – активного маніпулятора (69,6%) [2, с. 20].

В процесі опитування 89,1% респондентів зазначили, що в діловому спілкуванні не слід бути завжди максимально серйозним, і 87,0% – що гумор під час спілкування полегшує взаєморозуміння. Респонденти-дівчата вважають, що при ділових контактах краще враховувати ситуацію і діяти відповідно до неї (64,3%). Як дівчата, так і юнаки звертають особливу увагу на необхідність відкритості при спілкуванні [3, с. 15].

Американський педагог та письменник Дейл Карнегі сформулював шість правил, виконання яких допомагає прихилити до себе людей і вплинути на їхню поведінку [4]:

1. Виявляйте щирий інтерес до людей.
2. Усміхайтесь!
3. Не забувайте, що для людини її ім'я звучить найсолодше і найвагоміше будь-якою мовою.
4. Будьте уважним слухачем. Спонукайте інших говорити про них самих.
5. Ведіть бесіду в руслі зацікавлень вашого співрозмовника.
6. Допомагайте людям реалізувати прагнення їхньої власної значущості та робіть це щиро.

Враховуючи наведені прийоми і методи впливу на співрозмовника в процесі спілкування, методи переконання ділових партнерів, а також відповіді респондентів за результатами вибірових обстежень можна досягти успіхів у діловому спілкуванні та налагодженні професійних відносин.

Список використаних джерел:

1. Галицька Е., Донкоглова Н. Основні методи та прийоми впливу на співрозмовника в процесі спілкування. – 2012. – С. 23-27.
2. Галицька Е., Донкоглова Н. Оцінювання впливу маніпулювання на студентське середовище. – 2014. – С. 18-20.
3. Галицька Е., Донкоглова Н. Імідж ділової людини та чинники впливу на його формування. – 2011. – С. 12-16.
4. Карнегі Д. Як завойовувати друзів та впливати на людей – Харків: КЗ Промінь, 2001. – 560 с.
5. Ломачинська І.М. Професійна етика: навч. посіб. Для дистанційного навчання / За наук. ред. В.І. Ярошовця. – К.: Університет «Україна», 2005. – 227 с.
6. Шейнов В.П. Искусство управлять людьми / В.П. Шейнов. – Мн.: Харвест, 2004. – 512 с.

Галицька Е.В.,

Професор кафедри фінансів НаУКМА,

Лях І.В.,

Студентка 2 р.н. магістерської програми, НаУКМА

МЕТОД ЕКСПЕРТНИХ ОЦІНОК В АНАЛІЗІ РОЗВИТКУ РИНКУ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ

Необхідність мінімізації ризиків, що притаманні страховій діяльності актуалізує потребу комплексного аналізу об'єктивних причин та суб'єктивних передумов їх формування та впливу.